

zvonimir husić

pismo pesnika

Zagreb, 15. 7. 68.

Stari moj,
Neko veće sjedili smo Tito i ja na balkonu, kod mene, govoreći o problemima, iskustvima, mogućnostima i, konačno, o tome kako ništa ne činimo. Poslije toga razgovora još sam više zamišljen. Nije li to gubitak ideala? Ako jeste, iz toga nas ne može spasiti ni jedna filozofija, pa čak ni Marxova. To, doduše, nije apsolutno, ali je dilema. To je naša uspravna agonija, dezintegracija. Ti naši ideali, ako smo ih uopće imali (čak ni to nismo utvrdili — kako jадно!), danas su prerasli u društvenu funkciju kao i ostale pojave koje simboliziraju društvo. To govori da smo svijet pretvorili u veliku radionicu u kojoj se, u odnosu na duhovno-emotivne kreacije, događaju samo sitne stvari. A ideale možemo nabrajati u beskraj, pa ipak nećemo dobiti time odgovor na pitanje: šta je to ideal? Pa kako onda danas opstojati u takvom svijetu, pisati? O čemu zapravo pisati? I što? Ljudi nas promatraju kao jadne, kukavne babe, koje, osim jadikovki i psovki, ne posjeduju ništa. A to je naša poezija: jadikovke, kuknjave, psovke i žuč. To je nemoć riječi: suprotstaviš li se tom svijetu emocijama — ispadaš smiješan i bezvrijedan, jer taj svijet je i to prerastao, a ti si ostao da se koprač između svega toga i svoj život svodiš na stihove koje više nitko ne treba i ne traži. Pa da ne uzviknemo, kao onaj mladi pesnik: „Zaustavite zemlju — hoću da sidem!“ Pisati danas samo pjesme, jeste vegetiranje, ali ni ono drugo što bismo pisali ne bi nam mnogo koristilo. Svijet je gluhi i jedino što sluša — to su automobilske sirene. Ovaj kaos se ne može zaustaviti drugim no totalnim samouništenjem. Riječ je postala nekurentna i nemoćna.

Šaljem ti četiri pjesme koje uglavnom pate od problema o kojima sam ti gore pisao.

SJEKIRA OD ZLATA

+
+ +

Dan je naše gubilište sjekira od zlata putuju nam tijela kao crne ptice riječi blijede već se sebe stide prekopana zemlja tamno odredište.

Prijeti li to studen srebrenoj mi glavi na nevjeru u njoj ledom da se sruši spremna li vam usta na buduće laži novi pohod mrava razapetog duši.

Prišavome nebu uspinje se kletva samotnika domovino moja kako ću u tebe stidan leći tko će ovo fjeme što se raspada u rani bršljanom il' travom najzad da izliječi.

Isprani od plača tonemo sve dublje dalje no što korijen svoje žilje pruža dok u očima što jezom prate ova slavlja ne izrahne i zadnja u požaru ruža.

+
+ +

Vjekovića sumnja neizvjesnost svijeta lomne riječi traže snažnu usnu vječno more nespokojsvo uma žalopojke nijemih sramne himne rugobnima.

Lipanj kroči cvijetom gubavima žene mrke u sebi taje zlatno sjeme teška voda prijeti ovim tokovima tražeći spokojsvo rasišnjemo sebe.

Ovom slavlju nitko neće dati ime kraljevstvo od trnja nikad ružu ne izrodi pjevač ćemo tamni rasuti u rime izigrani vjerom o navodnoj slobodi.

+
+ +

Pogrde su za vas prištajenim iza zida ponavljane riječi u to sušno vrijeme u pepelu cvijeta davna sjena miris kolovoza rujna usna pjesmu žeda zemlja snažno sjeme.

U kostima krlim prištajena pufovanja srce svelo seobu ptica jesenima sanja tijelo žene u sve dublju noć nas ruši kalna voda ponorima turobno odzvanja,

I u krpama smradnim bijasmo lijepi odore ove nisu zasluge za djela u mršnjama slabi u ljubavi slijepi ostadosmo sami razvaljena čela.

+
+ +

Ova je samoća previše za dvoje srcu tajne spremna tek nadolazeća voda prištajena prijetnja iza sitnih obećanja nove riječi ista nemoć izgovora.

Sahnemo od stida pojanje nam trpkog govori nam prazni izdaju nas šutnje u pepelu se usne uzaludno miču iznad pokidanih žica prelomljene lutnje.

bez konceptije

NOVI HRVATSKI PJESNICI,
Vidik, Split, 1968.

Šta jedna antologija sve jeste i sve nije najbolje se može videti na primeru antologije „Novi hrvatski pjesnici“ čiji je sastavljač Slavko Mihalić.

Niti je Mihaliću, inače vrsnom hrvatskom pesniku, bilo sasvim jasno kako treba (i zašto baš tako treba) da izgleda ova Antologija, niti je njegovim izdavačima („Vidik“, Split) bilo sasvim jasno ko sve treba da stoji iza naslova „Novi hrvatski pjesnici“. Zašto je do ovog nesporazuma, odmah na početku, došlo, to sada nije na nama da istražujemo. Nije zbog toga što bi takav posao bio, u suštini, besmislen i uzaludan.

U ovu Antologiju uneli su pesnici od Jura Kaštelana (rođenog 1919) do Jadranke Čolović, (rođene 1950. god.). Pitanje, nužno, jeste: koliko je takav jedan pesnički imenik bilo neophodno praviti: u čemu je njegova svrha? Da li i onako malobrojne čitaoce poezije informisati o već poznatim pjesmama Kaštelana, Franičević — Pločara, Vesne Parun, Goloba, Mihalića, Pupačića, itd.; ili, pak, načiniti jednu zaista antologiju novih hrvatskih pesnika — onih koji su se počeli javljati pedesetih godina u hrvatskoj književnosti? Mihalića, izgleda, ta nedoumica nije mučila. On je jednostavno sebe (u ulozi antologičara), oslobodio sećanja na sve prethodne slične akcije (u kojima je, istini za volju, i sam vrlo aktivno učestvovao). Mihalić je, posle toga, više po srodnosti, manje po književnom kvalitetu, svrstao skoro sve pesnike koji su na polju poezije nešto napisali. Mihalić je, recimo to iskreno, napravio jedan svoj, intimni album pesničkih tvorevina, jednu svoju viziju, koja kroz stihove drugih, treba da da projekciju sveta, projekciju onoga što jeste danas, što bi moglo biti sutra. U tom dvojstvu, u tom raskoraku, Mihaliću i nije preostalo mnogo aduta. On se bespogovorno priklonio svojim trenutnim ukusima, svom trenutnom raspoloženju. Koliko to nije ono što bi trebalo da bude, mislim, izlišno je i govoriti.

Jer, bar kako se čini, Mihalić je hteo da se nikom ne zameri. Mihalić je pesnik. Mihalić — antologičar nije uspeo da potisne Mihalića — pesnika. Tako, dobili smo još jedan naslov, još jednu antologiju, bez konceptije, bez poetskog ruha, bez kritičnije analize. To nije trebalo nikom, najmanje Mihaliću.

Vjeran Zuppa je svojevremeno napravio jednu antologiju, koja je i pored toga što je izazvala buru negodovanja i nezadovoljstva, ipak uspjela da sačuva svoju prvotnu konceptiju, svoj odnos prema pesnicima koje prezentira. Zuppa je bio, u toj često pominjanoj „Razgovorj“ antologiji, isključiv; on to nije ni krio. On se zalagao za određen broj imena, objašnjavao ih, borio se za njih. Nije ih ostavio na cedilu.

Šteta je, da odmah napomenemo, što u ovoj Antologiji nema Ljerke Šifler, Ljerke Miške, Zvonimira Husića, Vladimira Pavića, Branka Bošnjaka. No, Mihalić, izgleda, njima nije dao vizu u svoju antologiju. Zašto? To ni on, najverovatnije, ne zna.

„Vidik“ je revija mladih za književnost, umjetnost i suvremene probleme. Prema tome, očekivao sam da ću u izdanju ovog časopisa moći da pročitam jednu antologiju mladih hrvatskih pesnika. Mihalić je, u pokušaju da i te mlade i još dovoljno neafirmisane pesnike, priključiti starijim hrvatskim pesnicima, učinio kiks kao retko koji antologičar: u ređanju imena i prezimena i godina rođenja pesnika, ništa drugo nije postignuto sem, uredno, kancelarijski, izloženog materijala, koji bi tek trebalo da dođe u prave ruke, pravog kritičara i pravog arbitra i fumača mlade hrvatske poezije.

Radimir RAJKOVIĆ